

Sygn. akt: IV Ca 218/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Waclaw Banasik

Sędziowie SO Małgorzata Michalska

SO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Anna Bałdyga

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 lipca 2016 r. w P.

sprawy z powództwa (...) **Stowarzyszenia (...) w Ż.**

przeciwko **B. A., Ł. A. i M. A.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Żyrardowie z dnia 15 kwietnia 2015 r.

sygn. akt I C 505/14

oddala apelację.

Sygn. akt IV Ca 218/16

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w postępowaniu nakazowym w dniu 20 grudnia 2014r. (...) Stowarzyszenie (...) w Ż. domagało się zasądzenia na jego rzecz solidarnie od Ł. A., M. A., B. A. i S. J. kwoty 55.917,86 zł z weksla wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 listopada 2013r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód podniósł, że jest w posiadaniu weksla „bez protestu” wystawionego przez Ł. A. i poręczzonego przez M. A., B. A. i S. J.. Ponieważ weksel nie został wykupiony przez pozwanych w terminie do 31 października 2013r., żądanie zapłaty jest uzasadnione.

W dniu 8 stycznia 2014r. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał pozwanym, że mają zapłacić solidarnie powodowi kwotę 55.917,86 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 listopada 2013r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.316 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w terminie 2 tygodni albo wnieść do tut. Sądu w tymże terminie zarzuty od nakazu zapłaty.

Wszyscy pozwani wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty.

Postanowieniem z 14 lipca 2014r. Sąd odrzucił zarzuty pozwanej S. J..

W dniu 15 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie wyrokiem, wydanym w sprawie I C 505/14 utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 8 stycznia 2014r. w sprawie I Nc 2544/13 w stosunku do pozwanych Ł. A., M. A. i B. A..

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 19 grudnia 2012 roku pomiędzy (...) Stowarzyszeniem (...) w Ż. a Ł. A. została zawarta umowy nr (...) / w, której przedmiotem było udzielenie pożyczki kwocie 60.000 zł. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki był weksel własny in blanco oraz poręczenie udzielone przez M. A., B. A. i S. J.. Zgodnie z w/w umową, pożyczkobiorca zobowiązał się do spłaty pożyczki w terminie od dnia 19 stycznia 2013 roku do dnia 18 grudnia 2017 roku, zgodnie z harmonogramem, stanowiącym integralną część umowy. W przypadku wypowiedzenia umowy, cała kwota udzielonej pożyczki stawała się natychmiast wymagalna i miała być zwrócona przez pożyczkobiorcę w terminie określonym w wypowiedzeniu umowy. Pożyczkodawca zastrzegł sobie prawo wypowiedzenia umowy m. in. w przypadku zagrożenia zwrotu terminowego spłaty pożyczki lub odsetek w terminach ustalonych w umowie.

W dniu 19 grudnia 2012 roku Ł. A. złożył deklarację wekslową, jako wystawca weksła własnego in blanco. Z deklaracji tej wynikało, że wyraził on zgodę na wystawienie przez (...) Stowarzyszenie (...) weksła w przypadku niedotrzymania umownych terminów spłaty pożyczki na sumę odpowiadającą zadłużeniu (kwota pożyczki wraz z należnymi odsetkami). Powód miał prawo wypełnić weksel także we wszystkich wypadkach, gdy służy mu prawo do ściągnięcia wierzytelności przed terminem płatności, na sumę odpowiadającą zadłużeniu pozwanego Ł. A.. Powód miał prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania, zawiadamiając wystawę weksła każdorazowo listem poleconym.

W dniu 19 grudnia 2012 roku pozwany Ł. A. wystawił weksel własny in blanco na zlecenie (...) Stowarzyszenia (...).

W dniu 24 maja 2013 roku (...) Stowarzyszenie (...) udzieliło pozwanemu Ł. A., na jego wniosek z dnia 14 maja 2013 roku trzymiesięcznej karencji w spłacie pożyczki począwszy od miesiąca czerwca 2013 roku.

Ł. A. nie uregulował rat pożyczki, należnych za okres od lipca 2013 roku do września 2013 roku, w związku z czym umowa pożyczki została wypowiedziana pismem z 26 września 2013 roku. Wobec wypowiedzenia umowy, w dniu 21 października 2013 roku wierzyciel wezwał dłużnika i poręczycieli do wykupienia weksła w terminie do dnia 31 października 2013 roku.

Sąd I instancji dokonał następującej oceny prawnej:

Sąd wskazał, że strona powodowa pierwotnie wywodziła swoje roszczenie z weksła gwarancyjnego, czyli mającego stanowić zabezpieczenie zobowiązań wynikających z łączącej strony umowy pożyczki. Umowa ta stanowiła wsparcie finansowe dla działalności gospodarczej, prowadzonej przez Ł. A.. Sąd podkreślił, że gwarancyjny charakter weksła własnego nabiera istotnego znaczenia w procesie między remitentem a wystawcą weksła, gdyż wystawca weksła może w takim wypadku podnosić szereg zarzutów subiektywnych, czyli dotyczących stosunku podstawowego zabezpieczonego wekslem. Zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny (oderwany), co oznacza, że jego istnienie i ważność nie są zależne od przyczyny wystawienia weksła, a wadliwość, nieważność czy wygaśnięcie stosunku prawnego, który był przyczyną jego wystawienia nie powoduje utraty roszczenia przez wierzyciela wekslowego, bowiem wystawcę zobowiązuje samo podpisanie dokumentu mającego przewidzianą przez prawo formę. Jednakże nie pozbawia to dłużnika uprawnienia do kwestionowania roszczenia wierzyciela przez podniesienie zarzutów, bądź to wynikających z treści weksła lub przepisu ustawy (zarzutów formalnych, obiektywnych), bądź też, w określonych sytuacjach, opierających się na porozumieniu dłużnika z wierzycielem co do celu wystawienia weksła, czy też dokonania innej czynności zobowiązującej (zarzutów osobistych, subiektywnych).

Przewidziane w art. 10 i art. 17 prawa wekslowego ograniczenia w podnoszeniu zarzutów stają się bowiem aktualne dopiero w wypadkach, w których doszło do przeniesienia weksła na zasadach prawa wekslowego (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 r., I CKN 215/98, OSNC 2000/7-8/128 oraz z dnia 7 maja 2004 r.,

III 563/02, OSNC 2005/ 5/ 88). W sytuacji, gdy weksel gwarancyjny nie był przedmiotem obrotu, odpowiedzialność dłużnika jest o tyle łagodniejsza, że może on bez żadnych ograniczeń powołać się na zarzuty subiektywne, w tym przede wszystkim związane ze stosunkiem podstawowym (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 426/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 427/03, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1998 r., II CKN 10/98P, uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1963 r., III CO 56/63).

W stosunku do pozwanych B. A. i M. A. powód oparł natomiast swoje roszczenie na umowie poręczenia. Jak wynika z treści art. 876 k.c. przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie, na wypadek gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Oświadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie. Zakres zaś zobowiązania poręczyciela rozstrzyga każdorazowy zakres zobowiązania dłużnika głównego, niemniej jednak czynności dłużnika dokonywane z wierzycielem po udzieleniu poręczenia, nie mogą zwiększać zakresu odpowiedzialności poręczyciela. (art. 879 k.c.) Poręczycielowi przysługują ponadto względem wierzyciela wszystkie zarzuty, jakie ma wobec wierzyciela dłużnik.

Dłużnik Ł. A. i poręczyciele w osobach M. A. i B. A. z jednej strony kwestionowali zasadność roszczenia, a drugiej strony powoływali się na postanowienia umowy, z których wynikała zarówno wysokość udzielonej pożyczki, jak też wysokość poszczególnych rat i harmonogram ich spłat. Samo zabezpieczenie wekslowe wynikało natomiast z treści umowy pożyczki łączącej stronę powodową i pozwanego Ł. A., który złożył ponadto deklarację wekslową określającą warunki wystawienia weksla. Z deklaracji wynika, że weksel zabezpiecza spłatę pożyczki w przypadku niedotrzymania umownych terminów spłaty. Z przyczyn leżących po stronie dłużnika całe roszczenie stało się wymagalne przed upływem terminu płatności, który określał harmonogram spłat pożyczki. W dniu 26 września 2013 roku powód wypowiedział bowiem umowę pożyczki, wzywając pożyczkobiorcę i poręczycieli do zapłaty sumy dłużnej tj. kwoty 55.917,86 zł w terminie do dnia 10 października 2013 roku, pod rygorem postawienia roszczenia w stan wymagalności, od którego będą naliczane dalsze odsetki karne i skierowania sprawy na drogę sądową. Ani dłużnik, ani poręczyciele nie wywiązali się ze wskazanego zobowiązania w terminie, wobec czego powód przedstawił im w dniu 21 października 2013 roku do wykupienia weksel. Z wykupu weksla we wskazanym terminie pozwani również się nie wywiązali.

Pozwani pomimo faktu, że kwestionowali w rozpoznawanej sprawie wysokość należności, wnieśli jedynie o wskazanie dokumentów w oparciu, o które powód żąda zapłaty sumy 55.917,86 zł. Powód wraz z odpowiedzią na zarzuty pozwanych przedstawił harmonogram spłaty pożyczki, uwzględniający fakt udzielenia karencji w spłacie pożyczki, z którego wynika że w okresie od czerwca do września 2013 roku Ł. A. nie był zobowiązany do spłaty kapitału pożyczki, przez co pozostał on w tym okresie na niezmiennym poziomie tj. 55.000 zł. Pierwsza pokarencyjna rata kapitałowo – odsetkowa miała zostać zapłacona do dnia 19 września 2013 roku. Jak wynika z poczynionych ustaleń, rata ta nie została uregulowana, wobec czego umowę pożyczki wypowiedziano i postawiono całość roszczenia w stan wymagalności.

Zdaniem Sądu Rejonowego, z przedstawionego przez powoda rozliczenia pożyczki jasno wynika, że na dzień wypowiedzenia umowy pożyczki pozostały do uregulowania kapitał pożyczki, wynosił zgodnie z harmonogramem - 53.942,31 zł. Kwota 1.915,49 zł stanowi równowartość raty płatnej w dniu 19 września 2013 roku, powiększonej o kwotę 429,45 zł, stanowiącej równowartość nieuiszczonej raty odsetkowej za sierpień 2013 roku wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi z tytułu opóźnienia wpłaty w łącznej kwocie 20,06 zł. Do łącznej sumy należności zaliczono również koszty obrotu korespondencji na kwotę 40 zł. Tym samym Sąd uznał, że złożone przez powoda rozliczenie jest rzetelne i stanowi odzwierciedlenie przedstawionego dłużnikowi w dniu 26 maja 2013 roku aneksu do umowy pożyczki nr (...)/w. Z zestawienia wystawionego na podstawie ksiąg rachunkowych strony powodowej jasno wynika wartość niespłaconego kapitału pożyczki i wartość rat odsetkowych, co oznacza, że wysokość roszczenia nie budzi żadnych wątpliwości.

W ocenie Sądu I instancji, wskazana data wystawienia weksla, tj. „2010 rok” stanowi omyłkę, która w żaden sposób, nie wpływa na ważność zobowiązania z weksla i na jego wymagalność. Weksel został wystawiony zgodnie z deklaracją wekslową, ujawniona w nim kwota znajduje odzwierciedlenie w treści załączonych do akt sprawy dokumentów

księgowych, a nadto pozwani w sposób prawidłowy i z odpowiednim wyprzedzeniem zostali wezwani do wykupu weksła, z czego się nie wywiązali.

Z tych względów, Sąd Rejonowy na podstawie art. 496 k.p.c. utrzymał w mocy wydany w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Roszczenie o odsetki uzasadnia treść art. 481 §1 k.c.

Apelację od wyroku złożyli pozwani Ł. A., M. A. i B. A., zaskarżając go w całości i zarzucili:

- naruszenie art. 233 § 1 kpc przez wadliwą ocenę materiału dowodowego, jako podstawę do przyjęcia, że powód był uprawniony w okolicznościach niniejszej sprawy do wypowiedzenia umowy pożyczki, pomimo nieznacznego opóźnienia w spłacaniu rat i woli dalszego spłacania przez pozwanego zadłużenia, co doprowadziło do wadliwego uznania zasadności wystawienia weksła;
- naruszenie art. 328 § 2 kpc przez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy prawnej uwzględnienia powództwa i jej omówienia, a nadto przez brak poczynienia jakichkolwiek ustaleń co do przyczyn opóźnienia w zapłacie rat pożyczki;
- wadliwe utrzymanie w mocy odsetek w sytuacji, gdy weksel nie opiewa na odsetki, zatem powód mógł na jego podstawie dochodzić tylko należności głównej;
- wadliwe ustalenie braku znaczenia ujawnionej na wekslu daty jego wystawienia i przyjęcia, że jest ona wyłącznie omyłką pisarską, gdy tymczasem zgodnie z tą datą zobowiązanie wekslowe uległo przedawnieniu i powództwo winno być oddalone w całości.

Mając powyższe na uwadze, pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Wierzyciel wekslowy - dochodząc należności z weksła gwarancyjnego - ma różne możliwości wykazywania zasadności swojego roszczenia wekslowego, powiązanego z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego. Poza samym powoływaniem się na treść weksła, może on przytaczać także fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające z zobowiązania podstawowego. Z treści pozwu jednoznacznie wynika, że powód opierał swoje żądanie tylko na treści weksła, stanowiącego zabezpieczenie umowy pożyczki zawartej z Ł. A.. Niemniej jednak, z uwagi na treść zarzutów, podniesionych przez pozwanych, Sąd I instancji rozpoznawał sprawę na płaszczyźnie dwóch stosunków obligacyjnych, mianowicie na podstawie zobowiązań wynikających z weksła oraz w oparciu o umowę pożyczki, ponieważ stanowisko Ł. A., M. A. i B. A. zmierzało do wykazania, że weksel został uzupełniony niezgodnie z deklaracją wekslową.

W apelacji najdalej idącym zarzutem jest zgłoszony zarzut przedawnienia. Pozwani nie podzielają poglądu Sądu Rejonowego, z którego wynikałoby że wpisanie daty wystawienia weksła „19 grudnia 2010r.”, jest skutkiem oczywistej omyłki pisarskiej i w związku z tym zobowiązanie wynikające z weksła jest ich zdaniem przedawnione.

Stanowisko apelujących jest niesłuszne. Zgodnie z art. 70 ustawy z 28 kwietnia 1936r. Prawo wekslowe (Dz. U. 2016.160 – j. t.) roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności weksłu. Czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego, a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 kc, rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksła własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksła własnego, zgodnie z art. 70 w związku z art. 103 i 104 prawa wekslowego, liczy się od dnia płatności weksła. Tę samą zasadę stosuje się do weksli in blanco (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2008r. w sprawie II CSK 522/07, LEX nr 496389). Zatem bieg terminu przedawnienia biegnie od dnia płatności weksła, a nie od daty wystawienia, czyli w tym wypadku od 31 października

2013r. Pozew został złożony 19 grudnia 2013r. (data stempla pocztowego na kopercie k: 15), więc jeszcze przed upływem trzyletniego przedawnienia.

Na marginesie warto zauważyć, że nawet gdyby Sąd uznał, iż przedawnienie biegnie od daty wystawienia weksła, to przedawnienie nie nastąpiło, bowiem pozew został wniesiony w ostatnim dniu trzyletniego terminu liczonego także od 19 grudnia 2010r. Niezależnie od tych uwag, Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że data wystawienia weksła nie może być prawidłowa. Skoro weksel in blanco miał zabezpieczać umowę pożyczki podpisaną 19 grudnia 2012r., to wystawienie weksła na dwa lata przed tą czynnością byłoby nielogiczne. Wskazuje na to również treść deklaracji wekslowej, która jednoznacznie odwołuje się do warunków umowy pożyczki z 19 grudnia 2012r.

Zarzut nieprawidłowego sporządzenia uzasadnienia co do zasady jest słuszny. Sąd I instancji rzeczywiście nie wskazał podstawy materialnoprawnej zasądzonej należności. Niemniej jednak ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, pozwalają na wskazanie tej podstawy, zatem to uchybienie procesowe nie wpływa na treść zaskarżonego wyroku.

Podstawą prawną odpowiedzialności Ł. A. jest art. 9 prawa wekslowego, który stanowi, że wystawca odpowiada za przyjęcie i zapłatę weksłu oraz art. 10 prawa wekslowego, w myśl którego jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Pozwany nie udowodnił, że weksel in blanco został uzupełniony niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej.

Natomiast w stosunku do M. A. i B. A. podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowią art. 30 i 32 prawa wekslowego. Zgodnie z art. 30 prawa wekslowego zapłatę weksłu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczenie może dać osoba trzecia lub nawet osoba, podpisana na wekslu. Natomiast art. 32 prawa wekslowego przewiduje, że poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Pozwane złożyły na wekslu in blanco podpisy po słowie „poręczam”. Nie ma więc wątpliwości, że skoro Ł. A. nie zdołał wykazać, że nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązanie wekslowe, to również M. A. i B. A. są zobowiązane do zapłaty sumy wekslowej, tyle, że jako poręczyciele.

Podstawą prawną dochodzenia odsetek ustawowych za opóźnienie jest art. 481 § 1 kc, zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pozwani nie spełnili świadczenia w terminie do wykupu weksła, zatem od dnia płatności weksła, wierzyciel ma prawo dochodzić odsetek za opóźnienie.

Jeśli idzie o pozostałe zarzuty, odnoszące się do stosunku podstawowego, tj. umowy pożyczki, to również są one niezasadne. Wbrew zapatrywaniom apelujących, Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że Ł. A. nie wywiązał się z obowiązku systematycznego spłacania rat. Strony starały się rozwiązać problemy z płatnością w drodze porozumienia, dlatego też (...) Stowarzyszenie (...) w Ż. zgodziło się podpisać aneks do umowy, na podstawie którego zostały zmniejszone miesięczne obciążenia pożyczkobiorcy. Mimo to, Ł. A. nadal nie spłacał regularnie zadłużenia. Podstawą wypowiedzenia umowy były zaległości w płatności dwóch kolejnych rat za sierpień i wrzesień 2013r.

Dla rozpoznania istoty sprawy, ustalanie przyczyn powodujących zaległości pożyczkobiorcy w regulowaniu zadłużenia, nie było konieczne. Okoliczność ta nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia i dlatego nie można z tego powodu stawiać Sądowi I Instancji skutecznego zarzutu.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.